

Prawa i obowiązki dziecka

(opracowano na podstawie *Konwencji o Prawach Dziecka*)

1. Prawa dziecka

- Prawa dziecka są pojęciami z kategorii praw człowieka.
- Dzieckiem w myśl Konwencji (art. 1.) jest osoba poniżej 18 roku życia. Konwencja określa jedynie górną granicę wieku na 18 lat.
- Prawa dziecka to prawa człowieka ograniczone prawami rodziców i brakiem zdolności do czynności prawnych osób nieletnich.
- Prawa dziecka tak jak prawa człowieka mogą podlegać ograniczeniu. Ograniczenia są określone ustawą.
- Praw nie można pozbawić czy zawiesić. Dziecko może być ukarane poprzez pozbawienie przywilejów, ale nigdy praw.
- Prawa dziecka wynikają z jego godności i niepowtarzalności jako jednostki ludzkiej.

Tworząc katalog praw dziecka, kierowano się zasadami:

- Zasadą dobra dziecka, oznaczającą, że wszystkie działania muszą być podejmowane z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu dziecka.
- Zasadą równości, oznaczającą, że wszystkie dzieci niezależnie od ich cech (kolor skóry, płeć, narodowość itp.) są równe wobec prawa.
- Zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców, oznaczającą, że państwo szanuje autonomię rodziny i ingeruje tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach.
- Zasadą pomocy państwa, oznaczającą, że państwo zobowiązane jest do wspierania i zabezpieczenia socjalnego rodzin, w szczególności potrzebujących pomocy.

Najważniejsze w Polsce akty prawne dotyczące praw dziecka:

- Konstytucja RP,
- Konwencja o Prawach Dziecka.
- Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka.

Konwencja o prawach dziecka

- Najważniejszy dokument chroniący prawa dziecka to Konwencja o Prawach Dziecka uchwalona przez Organizację Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r.
- Dzięki Konwencji, dzieci na całym świecie zaczęto traktować jako osoby, które mają prawa takie jak dorośli.
- Bardzo ważne jest, by każde dziecko знаło swoje prawa i wiedziało, jak z nich korzystać.

Prawa dziecka podzielone są według kategorii na prawa:

- **osobiste**, umożliwiające rozwój dziecka. Są to:
  - prawo do życia;
  - prawo do tożsamości (każde dziecko ma prawo do otrzymania imienia, nazwiska i obywatelstwa oraz do poznania swoich rodziców i objęcia opieką rodzicielską);
  - prawo do rozwoju;
  - prawo do wychowania w rodzinie (dziecko nie może zostać oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, chyba, że leży to w interesie dziecka i zdecyduje o tym sąd; dziecko oddzielone od rodziców ma prawo do kontaktów z nimi);
  - prawo do wypowiedzi i posiadania własnego zdania (każde dziecko ma prawo mieć swoje zdanie, własne myśli i poglądy, dziecko może wypowiadać się w swoich sprawach przed Sądem lub w innych instytucjach).
  - prawo do informacji (każde dziecko ma prawo do dostępu do informacji rozpowszechnianych przez środki masowego przekazu, choć rodzice czy opiekunowie powinni czuwać nad tym, z czego i jak długo korzysta);
- **polityczne lub publiczne**, dzięki którym dziecko wyraża swoje poglądy i uczestniczy w życiu swojej grupy, społeczności, państwa. Są to prawa:
  - prawo do wyrażania własnych poglądów,
  - prawo do uczestniczenia w stowarzyszeniach;
- **socjalne**, które są obowiązkami państwa i dorosłych do stworzenia odpowiednich warunków do rozwoju umysłowego i fizycznego dziecka, są to:
  - prawo do godnych warunków życia i odpowiedniego poziomu życia,
  - prawo do opieki zdrowotnej,
  - prawo do odpoczynku;
- **ekonomiczne**, umożliwiające dziecku przygotowywanie się do niezależności materialnej od innych, najważniejszym tutaj jest
  - prawo do nauki;
  - ponadto ochrona prawa pracy podejmowanej, czy to w ramach obowiązku nauki czy wakacyjnego zarobku.

2. Obowiązki dziecka

Dziecko ma nie tylko prawa, ale też i obowiązki, które musi realizować:

- szanować swoich rodziców i aktywnie pomagać im w domowych czynnościach,
- rzetelnie spełniać obowiązki ucznia,
- szanować swoją pracę i innych,
- dbać i szanować przedmioty otrzymane od rodziców i innych,
- w przedszkolu, szkole i w domu zgodnie współdziałać z innymi,

- szanować i wzrastać w poczuciu odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i wszystko co jest z tym związane,
- akceptować i aktywnie pomagać osobom niepełnosprawnym i być wrażliwym na krzywdę innych,
- wiernie służyć Ojczyźnie.